

רשומות

הצעות חוק

19 בינואר 1959

372

ב' בשבט תשי"ט

עמוד

144	חוק בדבר הפעלה רכב מנועי בבנוזיק, תשי"ט—1959
150	חוק לתיקון סקודת השטרות, תשי"ט—1959
151	חוק יסוד : הכנסת (תיקון)

חוק בדבר הפעלת רכב מנועי בבנוי, תשי"ט-1959

1. בחוק זה –
 "המפקח" – המפקח על התעבורה והמפקח על הדלק.
 "כלי רכב" – כמשמעותו בפקודת התעבורה.¹
 "רשיון" – רשיון כלי רכב שניתן לפי פקודת התעבורה, לגבי כלי הרכב שבו נעברה העבירה, ורשיון נהיגה שניתן לפי הפקודה האמורה.
 "מפעל" – כמשמעותו בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1957.²
 "חוק זה" – לרבות תקנות שהותקנו וצווים שניתנו על פיו.
2. המפקח רשאי, בצו, להסדיר את השימוש בסוגי דלק מסויימים להנעת כלי רכב מנועיים ולקבוע את סוג הדלק שבו יונעו ויופעלו כלי רכב מנועיים.
3. כל מה שהמפקח רשאי לקבוע או להסדיר לפי חוק זה רשאי הוא לאסרו, להגבילו, להטיל עליו פיקוח או בקורת, וכן להתנותו בתנאים או בקבלת היתר, כללי או מיוחד.
4. צו לפי חוק זה יכול להיות כללי או מיוחד לאדם או למפעל מסויים או לסוג מסויים של כלי רכב, לכל שטח המדינה או לחלק ממנו, לצמיתות או לתקופה מסויימת או לפי כל הסדר אחר שייראה למפקח.
5. המפקח רשאי לקבוע, בצו, הוראות בדבר –
 (1) אחריות בעלי כלי רכב לעבירות על הוראות חוק זה;
 (2) גקיטת אמצעים, לרבות השימוש בכוח, שייראו לו דרושים להבטחת קיומו של חוק זה, או – כשיש יסוד להאמין שנעברה עבירה על חוק זה – כדי לאפשר או לייעל הליכים פליליים בקשר לאותה עבירה;
 (3) כניסה בכל עת ולכל מקום לשם הבטחת ביצועו של חוק זה, או לשם פיקוח על קיומו, או לשם מסירת כל צו או מסמך אחר הנוגעים לביצועו;
 (4) בדיקתם של כל מיכל ומיתקן בתחנת דלק, עצירת כל כלי רכב והסעתו או גרירתו לשם בדיקת כל חלק, מנוע, מכשיר, מיתקן או מיכל שלו וכל דלק או חומר הנראה כדלק, ונטילתם של כל אלה לשם בדיקה;
 (5) ניהול יומנים, פנקסים, חשבונות או רשימות אחרות;
 (6) מסירת דינים וחשבונות;
 (7) כל ענין הדרוש לשם ביצוע חוק זה, ובכלל זה טפסים, הזמנות ומסירתן, מתן פטורים, היתרים, אישורים ותעודות, חידושים, התלייתם וביטולם והאגרות שישתלמו בעדם.
6. צו לפי חוק זה יובא לידיעת הנוגעים בדבר בדרך שיורה עליה המפקח, ובכלל זה פרסום בעתון יומי, פרסום ברבים בכל דרך אחרת, מסירת הצו לנוגעים בדבר, וכן הדבקה באופן הנראה לעין, במפעל או בכלי רכב.

הגדרות

הסדרת השימוש בכלי רכב

דרכי החסדר

סוגים של צווים

סמכויות ביצוע והוראות משלימות

מסירת צווים

1. חוקי איי, כרך ב', פרק קכ"ח, עמ' 1271.
 2. ס"ח 240, תשי"ח, עמ' 24.

7. צו שנתפרסם בעתון יומי תחילתו ביום הנקרב על גבי העתון כיום צאת העתון, אם לא נקבע לכך תאריך מאוחר יותר.
8. צו שלא נתפרסם ברשומות ולא בעתון יומי, תחילתו בצאת היום שבו פורסם ברכים בכל דרך אחרת שהיא, אם לא נקבע לכך בצו תאריך מאוחר יותר.
9. צו שלא נתפרסם ברכים תחילתו עם מסירתו לאדם הנוגע בדבר, אם לא נקבע לכך בצו תאריך מאוחר יותר; צו כאמור אפשר למסרו בדואר.
10. ניתן צו לבעל מפעל או לבעל כלי רכב ונמסר לו או גשלה אליו בדואר רשום או הודבק באופן הנראה לעין, במפעל או בכלי רכב, לא תיפגע חוקיותו של הצו בגלל טעות בנקיבת שם בעלו של המפעל או של כלי הרכב.
11. צו או הוראה אחרת לפי חוק זה לא ייפסלו בגלל פגם בנוסח בלבד.
12. מי שעבר, בין בעצמו ובין על ידי אחרים, על הוראה מהוראות חוק זה, דינו — מאסר שנה אחת או קנס חמשת אלפים לירות.
13. יצא אדם חייב בדין על עבירה כאמור בסעיף 12, רשאי בית המשפט, נוסף על כל עונש אחר, לצוות —
- (1) כי הנאשם ייפסל מהחזיק ברשיון, לצמיתות או לתקופה שקבע בית המשפט;
 - (2) כי כלי הרכב שבו נעברה העבירה יחולט;
 - (3) כי המפעל של הנאשם, שבקשר אליו נעברה העבירה, ייסגר לתקופה שקבע בית המשפט.
14. עבירה כאמור בסעיף 12 שנעברה על ידי תאניד, חבר בני אדם או גוף אחר, אחראי לעבירה גם כל אדם אשר בשעת ביצוע העבירה היה חבר מינהלה, מנהל, שותף, נאמן או פקיד אחראי של אותו גוף, או מי שנחזה כאחד מאלה, וזאת אם הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו והוא נקט כל האמצעים הסבירים למניעת העבירה.
15. הזמנה לדין בעבירה על חוק זה תהיה בנוסח שיקבע המפקח, והוראות תקנה 18 לחלק א' מתקנות התעבורה, כפי שהותקנה בתקנה 4 לתקנות התעבורה (תיקון) (מס 2), 1934³, יחולו על הזמנה ומסירתה, כאילו היתה הזמנה בשל עבירה על פקודת התעבורה; ובלבד שכל אדם שהוסמך לכך על ידי המפקח יהיה רשאי למסור הזמנה כאמור, ומותר יהיה למסור הזמנה המיועדת לבעל כלי רכב לידי מי שמפעיל את כלי הרכב אותה שעה.
16. נמסרה לאדם הזמנה לדין בשל עבירה על חוק זה, רשאי המפקח, בצו, ולאחר שנתן לאותו אדם הזדמנות להביא לפניו את טענותיו, לפסול אותו אדם מהחזיק ברשיון לתקופה שלא תעלה על שלושים יום מיום שנמסר הצו לידי, ופסילה זו תעמוד בתקפה עד שתבוטל מכוח סעיף 17 או על ידי המפקח שציווה על הפסילה.
17. אדם שנפסל מהחזיק ברשיון לפי סעיף 16, רשאי לפנות לבית משפט שלום, ולבקש בדרך שקבע שר המשפטים, את ביטול הפסילה; בית המשפט רשאי, לאחר שניתנה לבעל הרשיון וליועץ המשפטי לממשלה או לבא כוחו הזדמנות להשמיע דברם, לצוות על ביטול הפסילה, קיצורה או הארכתה עד לגמר דינו של בעל הרשיון, בתנאים או ללא תנאי; והארכה הפסילה ועברו שלושה חדשים מיום מסירת הצו לפי סעיף 16 לידי בעל הרשיון ולא הוגש נגדו כתב אישום על המעשה או המחלל שבגללם נפסל — בטלה הפסילה.

³ ע"ר 1934, תוס' 2, מס' 445, עמ' 360; ע"ר 1940, תוס' 2, מס' 1025, עמ' 710.

18. אדם הנוהג כלי רכב בתקופה שבה נפסל מהחזיק ברשיון, לפי סעיפים 13, 16 או 17, או המרשה לאחרים לנהוג בכלי הרכב בתקופה כאמור, דינו – מאסר שנתיים או קנס עשרת אלפים לירות; משיצא חייב בדין כאמור, יהא פסול מהחזיק ברשיון תקופה נוספת של שלושה חדשים מיום חיובו בדין, אם לא קבע בית המשפט תקופה ארוכה מזו.

עונש על נהיגה
לאחר פסילה

19. המפקח רשאי לקבוע בצו סדרי נטילת רשיון ממי שנפסל להחזיקו בתוקף חוק זה, ורשאי הוא להורות בצו על ביצוע כל פעולה אחרת הדרושה, לדעתו, כדי להבטיח את הפסקת השימוש בכלי הרכב שבעל הרשיון שלו נפסל מהחזיק בו ואת קיומו של כל הסדר, איסור או הגבלה שהוטלו על פי חוק זה.

סדרי נטילת רשיון

20. לפי דרישת כל שוטף וכל אדם שהוסמך לכך על ידי המפקח חייב כל אדם –
(1) להציג לפניו או למסור להם כל היתר או אישור שניתנו לפי חוק זה וכל רשיון שניתן לפי פקודת התעבורה;
(2) למסור להם ידיעות ומסמכים אחרים שיש בהם לדעתם כדי להקל על ביצועו של חוק זה;
(3) לאפשר ביצוע כל בדיקה ולמסור לבדיקה כל דלק או חומר הנראה כדלק וכן כל חלק, מכשיר, מיתקן או מיכל.

הגנה ומסירה של
מסמכים וידיעות

21. הטוען שיש בידו היתר, פטור או הקלה אחרת לפי חוק זה – עליו הראיה.

חובת הראיה
להיתר

22. תחילתו של חוק זה ביום ב' באדר א' תשי"ט (10 בפברואר 1959).

תחילה

23. כל צו ותקנה אחרת שהותקנו וכל מינוי שנעשה, לפי תקנות שעת-חירום (הפעלת רכב מנוע בבנוי), תשי"ח–1957⁴, ושעמדו בתקפם ערב תחילתו של חוק זה יעמדו בתקפם במידה שאינם סותרים הוראות חוק זה, עד שיבוטלו או עד שיוחלפו בצווים, בתקנות או במינויים מכוח חוק זה.

הוראות מעבר

24. שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

ביצוע ותקנות

דברי הסבר

בהודש דצמבר 1957 התקינו שרי האוצר והתחבורה את תקנות-שעת-חירום (הפעלת רכב מנועי בבנוי), תשי"ח–1957. התקנות העניקו למפקח על התעבורה סמכות לאסור את השימוש בדלק שאיננו בנוי להנעת מכוניות וכלי רכב מנועיים אחרים שמנועיהם בנויים להנעה בבנוי.

מטרתן של התקנות היה לשים קץ לנוהג שהתחיל רווח בין בעלי כלי רכב להשתמש בנפט, תואיל ושימוש זה הביא בעקבותיו תוצאות שליליות, והן:

1. זיהום האוויר ופגיעה בבריאות הציבור על ידי האדים הנפלטים עקב בעירת הנפט.
2. ירידה ניכרת בהכנסות האוצר ממכס על הבנוי.
3. בלא-ייתר של המנוע וממילא הוצאת-יתר במטבע-חוץ.
4. התאמת המנוע האמור לשימוש בנפט מקטינה את הספק המנוע ואת ניצולו, דבר המנוגד בתכלית לכל התפתחות טכנית.

4 ק"ת 734, תשי"ח, עמ' 468.

תקפן של התקנות הוארך עד יום 10 בפברואר 1959, והצעת חוק זו באה להחליפן ולעשותן קבע, וזה נוסח התקנות האלה:

1. בתקנות אלה –

המפקח – המפקח על התעבורה וכל אדם אשר המפקח על התעבורה אצל לו סמכות מסמכויותיו לפי תקנות אלה ;
"כלי רכב" – כמשמעותו בפקודת התעבורה ;
"רשיון" – רשיון החזקה שניתן לפי פקודת התעבורה, לגבי כלי הרכב שבו נעברה העבירה, ורשיון נהיגה שניתן לפי הפקודה האמורה ;
"מפעל" – כמשמעותו בתקנות-שעת-חירום (קיום האספקה והשירותים החיוניים), תשי"ז-1957.

הגדרות

הסדרת השימוש בכלי רכב

2. (א) המפקח רשאי, בצו, לאסור את השימוש בסוגי דלק מסויימים להנעת כלי רכב מנועיים, לקבוע את סוג הדלק שבו יונעו ויופעלו כלי רכב מנועיים, ולהסדיר את הפעלתם ואת תנועתם, ואת הנהיגה, ההובלה, וההולכה בהם.
(ב) כל מה שהמפקח רשאי לקבוע או להסדיר לפי תקנה זו, רשאי הוא לאסרו, להגבילו, להטיל עליו פיקוח או בקורת, וכן להתנותו בתנאים או בקבלת היתר, כללי או מיוחד.
(ג) צו לפי תקנה זו יכול להיות כללי או מיוחד, לאדם או למפעל מסויים, לסוג מסויים של כלי רכב, לכל שטח המדינה או לחלק ממנו, או לתקופה פלונית או לפי כל הסדר אחר שייראה למפקח.

3. המפקח רשאי לקבוע, בצו, הוראות בדבר –

- (1) אחריות בעלי כלי רכב לעבירות על הוראות תקנות אלה או על צווים שהותקנו לפיהן ;
- (2) נקיטת אמצעים, לרבות השימוש בכוח, שייראו לו דרושים להבטחת קיום תקנות אלה וכל צו לפיהן, או – כשיש יסוד להאמין שנעברה עבירה על תקנות אלה או על צו לפיהן – כדי לאפשר או לייעל הליכים פליליים בקשר לעבירה האמורה ;
- (3) כניסה בכל עת ולכל מקום לשם הבטחת ביצוען של תקנות אלה וכל צו לפיהן, או לשם פיקוח על קיומם, או לשם מסירת כל צו או מסמך אחר הנוגעים לביצועם ;
- (4) בדיקת כל מיכל ומיתקן בתחנת דלק, עצירת כל כלי רכב והסעתו או גרירתו לשם בדיקת כל חלק, מנוע, מכשיר, מיתקן או מיכל של כלי רכב, וכל דלק או חומר הנראה כדלק ונטילתם לשם בדיקה ;
- (5) ניהול יומנים, פנקסים, חשבונות או רשימות אחרות ;
- (6) מסירת דינים וחשבונות ;
- (7) כל ענין הדרוש לשם ביצוע תקנות אלה וכל צו לפיהן, ובכלל זה טפסים, הזמנות ומסירתן, מתן פטורים, היתרים, אישורים ותעודות, חידושים, התלייתם וביטולם, והאגרות שישתלמו בעדם.

סמכויות ביצוע והוראות משלימות

מתן צווים ומסירתם

4. (א) צו לפי תקנות אלה יובא לידיעת הנוגעים בדבר בדרך שיוורה עליה המפקח, ובכלל זה פרסום בעתון יומי, פרסום ברכים בכל דרך אחרת, מסירת הצו לנוגעים בדבר, וכן הדבקה באופן הנראה לעין, במפעל או בכלי רכב.

(ב) צו שנתפרסם ברשומות הוא כמפורסמות שאינן צריכות ראייה; פרסום ברשומות של צו כאמור יהא ראייה חותכת שהותקן כפי שפורסם.

(ג) צו שנתפרסם ברשומות תחילתו במועד הפרסום, אם לא נקבע בצו מועד אחר.

(ד) צו שנתפרסם בעתון יומי תחילתו ביום הנקוב על גבי העתון כיום צאת העתון, אם לא נקבע תאריך מאוחר יותר לתחילתו.

(ה) צו שלא נתפרסם ברשומות ולא בעתון יומי, תחילתו בתום שתיים עשרה שעות מיום פרסומו ברבים בכל דרך אחרת שהיא, אם לא נקבע בצו תאריך מאוחר יותר.

(ו) צו שלא נתפרסם ברבים תחילתו ביום מסירתו לאדם הנוגע בדבר, אם לא נקבע בצו תאריך מאוחר יותר; צו שנשלח בדואר רשום לפי מען מקום מגוריו הרגיל או מקום עסקיו האחרון, רואים אותו כאילו נמסר לו כתום ארבעים ושמונה שעות משעה שנמסר לדואר למשלוח.

(ז) ניתן צו לבעל מפעל או לבעל כלי רכב ונמסר לו או נשלח אליו בדואר רשום או הודבק באופן הנראה לעין, במפעל או בכלי רכב, לא תיפגע חוקיותו של הצו בגלל שום טעות בנקיבת שם הבעל של המפעל או של כלי הרכב.

5. צו או הוראה אחרת לפי תקנות אלה לא ייפסלו בגלל פגם בנוסח בלבד.

שמירת חוק

6. (א) לענין פקודת הפרשנות² דין תקנות אלה כדין חוק.

תחילת פקודת הפרשנות

(ב) הסעיפים 16(2) ו-4, 17, 33, 34, ו-35 לפקודת הפרשנות לא יחולו על צו שניתן לפי תקנות אלה.

7. מי שעבר, בין בעצמו או על ידי אחרים, על הוראה מהוראות תקנות אלה או מהוראות צו שניתן לפיהן, דינו – מאסר שנה אחת או קנס של חמשת אלפים לירות או שני הענשים כאחד.

ענשים

8. יצא אדם חייב בדין בעבירה כאמור בתקנה 7, רשאי בית המשפט, נוסף על כל עונש אחר, לצוות –

ענשי עזר

(1) כי הנאשם ייפסל מהחזיק ברשיון, לצמיחתו או לתקופה שקבע בית המשפט;

(2) כי כלי הרכב שבו נעברה העבירה יחולט;

(3) כי המפעל של הנאשם, שכקשר אליו נעברה העבירה ייסגר לתקופה שקבע בית המשפט.

9. נעברה עבירה כאמור בתקנה 7 על ידי חבר בני אדם, מואגד או בלתי מואגד, אשם בעבירה גם כל אדם אשר בשעת ביצוע העבירה היה חבר מינהלה, מנהל, שותף או פקיד אחראי של החבר, אם לא יוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו והוא נקט כל האמצעים הסבירים להבטחת שמירתן של הוראות תקנות אלה על ידי החבר.

דין חבר בני אדם

10. בית משפט שלום מוסמך לדון בכל עבירה לפי תקנות אלה או לפי צו שניתן על פיהן, ולהטיל כל עונש שנקבע לה.

שיפוט

11. הזמנה לדין בעבירה על תקנות אלה או על צו לפיהן תהיה בנוסח שיקבע המפקח, והוראות תקנה 18 לחלק א' לתקנות התעבורה, כפי שהותקנה בתקנה 4 לתקנות התעבורה (תיקון) (מס' 2), 1934, יחולו על הזמנה ומסירתה כאילו היתה הזמנה בשל עבירה על פקודת התעבורה; ובלבד שכל אדם שהוסמך לכך על ידי המפקח יהיה רשאי למסור הזמנה כאמור.

הזמנה לדין

² דיני ישראל 1, תשי"ד, עמ' 2.

פסילה מהחזיק
ברשיון

12. (א) נמסרה לאדם הזמנה לדין בשל עבירה על תקנות אלה או על צו על פיהן, רשאי המפקח, בצו בחתימת ידו, לפסול אותו אדם מהחזיק ברשיון לתקופה שלא תעלה על שלושים יום מיום מסירת הצו לידי.

(ב) לא יינתן צו לפי תקנת משנה (א), אלא לאחר שניתנה לבעל הרשיון הזדמנות להביא טענותיו לפני המפקח.

(ג) פסילה לפי תקנת משנה (א) תעמוד בתקפה עד שתבוטל מכוח תקנת משנה (ד), או על ידי המפקח שציווה על הפסילה.

(ד) אדם שנפסל מהחזיק ברשיון לפי תקנה זו רשאי לפנות לבית משפט שלום, לבקש, בדרך שקבע שר המשפטים, את ביטול הפסילה; ובית המשפט רשאי, לאחר שניתנה לבעל הרשיון וליועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו הזדמנות להשמיע דברם, לצוות על ביטול הפסילה, קיצורה או הארכתה עד לגמר דינו של בעל הרשיון, בתנאים או ללא תנאי.

(ה) הוארכה הפסילה לפי תקנת משנה (ד) ועברו שלושה חדשים מיום מסירת הצו לפי תקנת משנה (א) לידי בעל הרשיון, מבלי שהוגש נגדו אישום על המעשה או המחלל שבגללם נפסל – בטלה הפסילה.

עונש על נהוג
לאחר פסילה

13. (א) אדם הנהוג כלי רכב בתקופה שבה נפסל, לפי תקנות 8 או 12, מהחזיק ברשיון, או המרשה לאחרים לנהוג בכלי הרכב שלגביו נפסל כאמור בתקופה שבה נפסל, דינו – מאסר שנתיים ולא פחות משבוע ימים, אך רשאי בית המשפט, נשים לב לנסיבות מקילות שיצוייבו בפסק הדין, לא להטיל עונש מאסר, אלא להטיל קנס עד עשרת אלפים לירות.

(ב) אדם שיבא חייב בדין כאמור בתקנת משנה (א), יהא פסול מהחזיק ברשיון תקופה נוספת של שלושה חדשים מיום חיובו בדין, אם לא קבע בית המשפט תקופה ארוכה מזו.

(ג) בתקנה זו "מאסר" למעט מאסר על חנאי.

טורי נטילת רשיון

14. המפקח רשאי לקבוע, בצו, טורי נטילת רשיון ממי שנפסל להחזיק בתוקף תקנות אלה, ולהורות בצו על ביצוע כל פעולה אחרת הדרושה, לדעתו, לשם הבטחת הפסקת השימוש בכלי רכב שהמחזיק ברשיון שגיתן לגביו נפסל להחזיק ולשם הבטחת קיומו של כל הסדר, איסור או הגבלה שהוטלו על פי תקנות אלה.

הצגה ומסירה של
מסמכים וידיעות

15. (א) כל שוטר וכל אדם שהוסמך לכך על ידי המפקח, רשאי לדרוש מכל אדם –
(1) להציג לפניו או למסור להם כל היתר או אישור שניתנו לפי תקנות אלה או לפי כל צו על פיהן וכל רשיון שניתן לפי פקודת התעבורה;
(2) למסור להם ידיעות ומסמכים אחרים שיש בהם לדעתם כדי להקל על ביצוען של תקנות אלה או כל צו לפיהן;
(3) לאפשר ביצוע כל בדיקה ולמסור כל דלק או חומר הנראה כדלק וכן כל חלק, מכשיר, מיתקן או מיכל לשם בדיקה.

(ב) מי שנדרש לעשות אחת הפעולות האמורות בתקנת משנה (א) חייב למלא אחרי הדרישה.

חובת הראיה
להיתר

16. הטוען שיש בידו היתר, פטור או הקלה אחרת לפי תקנות אלה או צו על פיהן – עליו הראיה.

השם

17. לתקנות אלה ייקרא "תקנות-שעת-חירום (הפעלת רכב מנועי בכניזין), תשי"ח-1957".

חוק לתיקון פקודת השטרות, תשי"ט-1959

הוספת סעיף 73א

1. אחרי סעיף 73 לפקודת השטרות¹, יוסף סעיף זה:

"שיק ברי-פרעון עם הוצאתו
73א. שיק שהוצא לפני היום הרשום בו כתאריך השיק, או שהוצא ללא תאריך, יהא ברי-פרעון עם הוצאתו, ויראו את תאריך יום ההוצאה, לכל דבר וענין, כתאריך השיק."

דברי הסבר

1. משמעותו המשקית של שיק, שהוא "שטר חליפין מושך על בנקאי וברי-פרעון עם דרישה" (עיין סעיף 73 לפקודת השטרות — דיני מדינת ישראל, נוסח חדש, עמ' 12) שונה מזו של שטר חליפין ושטר חוב. מושך שטר חליפין רגיל ועושה שטר חוב מבטיחים תשלום כסף בעתיד, ואילו המושך שיק מטרתו היא לאפשר למהזיק השיק לקבל את סכום השיק מיד מתוך פקדון או יתרה לזכות שיש למושך אצל הבנקאי הנמשך.

2. בניגוד לכללים אלה פשה במשך השנים האחרונות בקרב חוגים רחבים הנוהג להשתמש בשיקים כאמצעי להבטחת תשלומים העומדים לפרעון בעתיד על ידי ציון תאריך מאוחר מתאריך מסירתו לידי הנושה. במעשה זה כרוכות סכנות, והן:

(א) הציבור יחדל לראות בשיק אמצעי תשלום מייד, ויחדל האמון בו;

(ב) בהפצת שיק מאוחר יש משום הגדלת מספר שטרי הכסף במחזור;

(ג) שיטות החשבונאות הנהוגות אינן משקפות את מצב הקופה לאמיתו: שהרי אם כי שיק מאוחר אינו אלא אמצעי להבטחת תשלום בעתיד הרי הוא נרשם על ידי מקבלו, בתקופה שבין הוצאתו למחזור לבין התאריך המופיע בו — כתשלום במזומנים.

3. מן הדין היה שאנשים המוציאים שיקים מאוחרים יוציאו במקומם שטרי חוב עם זמני פרעון מתאימים, אולם אין עושים זאת גם משום ששטר חוב טעון מס בולים בשעור של 3% מהסכום הנקוב בו ואילו שיק פטור ממס בולים. שיקים מאוחרים הם למעשה בבחינת שטרי חליפין רגילים והיו טעונים בולים כמו שטרי חוב, אלא שאינם יכולים לשמש בסיס לתביעה בבית משפט לפני התאריך הכתוב בו, ואילו כשמגיע אותו התאריך הם נהפכים מעצמם לשיקים ושוב אין עליהם חובת בולים.

4. תיקון החוק המוצע בא להסיר את המכשולים והתקלות האמורים. ההצעה מבוססת על סעיף 1115 של החוק החיובים (Code d'obligations) השווייצרי. היוצא בעקבות חוק השיקים הנהוג ברוב הארצות יבשת אירופה ושאר חלקי תבל שאינם נוהגים לפי השיטה האנגלו-סקסית.

5. תוצאות התיקון המוצע הן, כי למרות שהשיק נושא תאריך מאוחר, או אינו נושא כל תאריך, יהיה ברי-פרעון מיד והבנק רשאי לשלם לפיו ולחייב את חשבון המושך כאילו היה השיק נושא את תאריך הוצאתו. דבר שעד כה נמנע ממנו על פי הפסיקה הקיימת.

6. יש להניח שעל ידי התיקון המוצע תושג מטרה ששיקים ישמשו אך ורק כאמצעי לתשלום מייד, ואיש לא יוסיף להוציא אותם במקרה שהוא מבקש להתחייב בתשלום לעתיד, כיון שהוא יהיה תלוי ברצונו הטוב של מקבל השיק, או מי שיבוא מכוחו, שיוכל להציג ולדרוש פרעונו מיד.

1. דיני מדינת ישראל 2, נוסח חדש, עמ' 12.

מתפרטמת בזה הצעת חוק מטעם חבר כנסת :

חוק יסוד: הכנסת (תיקון)

הוספת סעיפים
47, 46

1. בחוק יסוד: הכנסת¹, אחרי סעיף 45, יוספו סעיפים אלה:

46. אין לשנות הוראה מהוראות חוק זה, אין להוסיף עליהן ואין לגרוע מהן, אלא בדרך חוק לתיקון חוק זה. סעיף לשינוי חוק היסוד
47. הרוב הדרוש לפי חוק זה לשינוי הסעיפים 4, 44 או 45, יהא דרוש להחלטות מליאת הכנסת בכל שלב משלבי הדיון בהצעת שינוי כזה. היקף הדרישה לרוב מיוחד

הבריחה: ג. ניר

1 ס"ח 244, תשי"ח, עמ' 69

